

պետություններ արդեն ճանաչել եւ դառապարտել են Հայոց Յեղասպանությունը», - իր խօսքում նշեց Սրբապան Հայրը:

Գիտաժողովի վերջին բանախօսը Յաիր Յաբանն էր: Ըստ նրա՝ Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը ոչ միայն կը նուազեցնի նման ողբերգության կրկնման հաւանականությունը, այլ նաեւ այն կը խորացնի նման ողբերգություն անցած ազգերի կապը: «Իսրայէլը, որը տարածաշրջանում Թուրքիայի հփոր ռազմավարական գործընկերն է, կարող է մեծ ճնշում բանեցնել վերջինիս վրայ Հայոց Յեղասպանությունը ընդունելու համար: Աւելին, այսօր, երբ Թուրքիան ցանկանում է անդամակցել Եւրոպական Միությանը, Հայոց Յեղասպանության ճանաչումը այդ անդամակցության իբր նախապայման պէտք է յայտարարուի», - իր խօսքը աւարտեց Պր. Յաբանը:

Յաիր Յաբանի բանախօսութեամբ գիտաժողովը աւարտուեց: Ի դէպ, գիտաժողովի ներկայ էին մեծ թուով հայեր եւ օտարներ: Յաջորդ օրը, գիտաժողովին անդրադարձել էր նաեւ հրեական օրաթերթերից մէկը:

ՍԳԱՀԱՆԴԵՍ ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆՈՒՄ ԵՒ ՍԳՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳ ՍՐԲՈՅ ՅԱԿՈԲԵԱՆՅ ՄԱՅՐ ՏԱՀԱՐՈՒՄ

Երկուշաբթի, Ապրիլի 24-ի երեկոյեան, Ժառանգաւորաց Վարժարանի Սրահում տեղի ունեցաւ Հայոց Մեծ Եղեռնի 91 ամեակին նուիրում ազահանդէս: Ներկաները նախ մէկ րոպէ ոռնկայա լռութեամբ յարգեցին զոհերի յիշատակը: Ապա Պատրիարք Սրբապանը արտասանեց հանգստեան աղօթքը, որին յաջորդեց Հոգշ. Նորայր Արդ. Գալէլեանի բացման խօսքը:

Սգահանդէսի ընթացքում բանախօսութեամբ ելոյթ ունեցան Տիարք Գեորգ Բաղդիշեանը եւ Գեորգ Հինդիլեանը՝ «Հայոց Մեծ Եղեռնը, Մենք եւ Աշխարհը» եւ «Յեղասպանությունը եւ Ապագայ Հեռանկարները» թէմաներով, յաջորդաբար: Երկու բանախօսների խօսքերում կային ընդհանրություններ. Նրանք ցաւ յայտնեցին, որ այսօր հայկական կողմում ցեղասպանության եւ միջազգային իրաւունքի բարձրագոյն կրթություն ստացած մասնագէտների մեծ պակաս կայ: Ըստ նրանց՝ այսօրուայ հրամայականն է հնարաւորինս սեղմ ժամանակամիջոցում պատրաստել ցեղասպանության եւ միջազգային իրաւունքի մասնագէտներ, որոնց առկայութեան դէպքում մեր պայքարը էլ աւելի կը դիւրանայ եւ կարելի է արդիւնքի հասնել կարճ ժամանակամիջոցում: Ելոյթ ունեցաւ նաեւ Տիար Վիգէն Լէփեճեանը (Հ.Ե.Մ.): Այնուհետեւ ասմունքեցին Բարշ. Գրիգոր Սրկ Աւագեանը եւ Յասմիկ Գալանճեանը: Հնչեցին նաեւ դաշնամուրի եւ երգի կատարումներ. Գրիգոր եւ Գեորգ Կեճէկիշեան եղբայրները զոյգ սփնգով, իսկ Արսիկ Նազաշեան «Հայրենի Վարդ» ինքնագիր խօսքով եւ երգով: Սգահանդէսի աւարտին փական խօսքով հանդէս եկաւ Պատրիարք Սրբապանը, ով իր խօսքում կարեւորեց Հայոց Յեղասպանության միջազգային ճանաչմանը ուղղում քայլերը եւ մասնաւորապէս նշեց. «Այնքան ժամանակ քանի դեռ Թուրքիան չի ճանաչի Հայոց Յեղասպանությունը եւ քաղաքակիրթ աշխարհը իր կրաւորական եւ անտարբեր կեցումծքով կը հանդուրժի Թուրքիայի այդօրինակ վերաբերմունքը, հայ ժողովուրդը պիտի շարունակի պայքարել հայոց Յեղասպանության միջազգային ճանաչման համար: Մեր ջանքերը համատեղելով պիտի հասնենք նրան, որ աշխարհը ճանաչի Հայոց Յեղասպանությունը եւ ընդունի այն իբր մարդկութեան դէմ կատարում ծանրագոյն յանցանք»:

Սգահանդէսը աւարտուեց Հայր Մերի խմբային երգեցողութեամբ եւ Պահպանիչով:

Երեքշաբթի, Ապրիլ 25-ին, Սրբոց Յակոբեանց Մայր Տաճարում մատուցուեց սգոյ Պատարագ, իսկ Պատարագի աւարտին Յեղասպանության զոհերի յիշատակին կատարուեց Հոգեհանգստեան արարողություն: (Այս տարի Ապրիլ 24-ը համընկել էր Ռիստաւորաց Պատարգին, այդ իսկ պատճառով Եկեղեցական արարողությունները կատարուեցին Ապրիլ 25-ին): Այնուհետեւ կապմունք սգոյ թափօր: Հոգեւոր Հայրերի եւ Պատրիարք Սրբապանի հանդիսապետութեամբ թափօրն ուղղուեց դէպի Սուրբ Փրկչի վանքում գտնուող

Արարայի յուշարձան, ուր եւ կատարուեց հոգեհանգստեան արարողութիւն, որի աւարտին Երուսաղէմի Հայերի Բարեսիրական Միութեան անունից ելոյթ ունեցաւ Փոլին Ալէմեանը:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐԸ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒՄ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐԲԵՊՍ. ՄՈՒԹԱՖԵԱՆԻ ԱՅՅԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՍ

Ըստ աւանդութեան՝ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանը Յարութեան տօնը նշում է հին տոմարով, որը պայմանաւորուած է Երուսաղէմի Սրբավայրերում գործող status quo-ի դրութեամբ: Այս տարի Երուսաղէմում Բրիտանի հրաշափառ Յարութիւնը տօնախմբուեց Ապրիլի 23-ին:

Ապրիլի 16-ին Տիրոջ Յարութեան օրհնաբեր աւետիսը արդէն մէկ անգամ ստացած Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ Պատրիարք Տ. Մեսրոպ Արքեպս. Մութաֆեանը Աւագ Ուրբաթ, Ապրիլի 21-ին ժամանեց Երուսաղէմ նաեւ մեկ հետ մասնակցելու Մուրթ Յարութեան հոգեպարար արարողութիւններին եւ բաժնեկիցը դառնալու տօնի օրհնաբեր շնորհներին:

Ապրիլի 20-ին Կ. Պոլսից Երուսաղէմ էին ժամանել արդէն Հոգշ. Տ. Եղիշէ Արք. Ուչքունեանը, Հոգշ. Տ. Զաքէոս Արք. Օհանեանը, Հոգշ. Տ. Զատիկ Արք. Պապիկեանը ինչպէս նաեւ մի խումբ ուխտաւոր հաւատացեալներ:

Հիւր հոգեւորականները եւ ուխտաւորները Աւագ Հինգշաբթի մասնակցեցին Ոսկուայի արարողութեանը, Ուխտաւորաց թափօրին եւ Խաւարման հսկումին: Աւագ Ուրբաթ Ամենապատիւ Մեսրոպ Արքեպս. Մութաֆեանի հանդիսապետութեամբ, նրանք մասնակցեցին Թաղման Կարգին: Յաջորդ օրը, Աւագ Շաբաթ, Պատրիարք Սրբապանը հանդիսապետեց Մուրթ Յարութեան թափօրը եւ Լոյսի արարողութիւնը, իսկ Զատիկի առաւօտեան նա սուրբ եւ անմահ պատարագ մատուցեց Բրիտանի Գերեզմանի վրայ եւ տուեց Յարութեան աւետիսը: Նոյն օրը երեկոյեան "Christmas" հիւրանոցում տեղի ունեցաւ հրաժեշտի ընթերցում՝ Պատրիարք Սրբապան Հօր եւ նրան ուղեկցող հոգեւորականների եւ ուխտաւորների հետ:

Ապրիլի 25-ին Պատրիարք Սրբապանը եւ նրան ուղեկցող հոգեւորականները եւ ուխտաւորները վերադարձան Թուրքիա:

Ի դէպ նշենք, որ այս տարի Պատրիարքարանի հրաւերով հիւր հոգեւորականներ էին ժամանել Երուսաղէմ նաեւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից: Նրանց թուում էին Գերշ. Տ. Տաթև Եպս. Ճերէմեանը (Ֆրանսիայից), Կոտայքի Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Առաքել Եպս. Զարամեանը, Կանադայի Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Բագրատ Եպս. Գալստեանը, Հոգշ. Տ. Յովհաննէս Արք. Մայիլեանը (Յունաստան), Հոգշ. Տ. Խորէն Արք. Զաքարեանը եւ Արժմ. Տ. Եղիշէ Աւագ Բահանայ Սարգսեանը: Հայաստանից ժամանել էին նաեւ մի խումբ ուխտաւորներ Արժանապատիւ Տ. Գրիգոր Բին. Յովհաննիստեանի եւ Տ. Դանիէլ Բին. Բաղումեանի ուղեկցութեամբ: Իրենց կարճ կեցութեան ժամանակամիջոցին Հիւր հոգեւորականները մասնակցեցին եկեղեցական արարողութիւնների, հանդիսապետեցին մի շարք արարողութիւններ եւ մատուցեցին ուխտի պատարագներ: Ուխտաւոր հաւատացեալները եւս մասնակցեցին եկեղեցական արարողութիւններին, ինչպէս նաեւ առիթ ունեցան այցելել Երուսաղէմի եւ Բերդեհէմի սրբավայրեր, Մեռեալ ծով եւ Գալիլէայի շրջան, ուր ծանօթացան պատմամշակութային արժէք ներկայացնող հնութիւններին եւ քրիստոնէական սրբավայրերին:

Զատիկի արարողութիւններին մասնակցելու համար այս տարի ուխտաւորներ էին ժամանել նաեւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներից Տ. Մարտիրոս Աւագ Բին. Չեւեանի ուղեկցութեամբ եւ Կանադայից՝ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Բագրատ Եպս. Գալստեանի ընկերակցութեամբ:

Հիւր հոգեւորականները եւ ուխտաւորները, իրենց ուխտը նորոգած եւ հոգեկան մեծ լիցք ստացած, վերադարձան իրենց երկրները տօնական շրջանի աւարտին:

ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ԴՊՐԱՑ ԴԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԻ ՀԱՄԵՐԳԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՈՒՄ

Աւագ Չորեքշաբթի, Ապրիլի 19-ին, ուխտաորաբար երուսաղէմ ժամանեցին Ֆերիզիդի Սրբոց Վարդանանց երգչախումբը:

Երգչախումբի անդամները մասնակցեցին եկեղեցական արարողություններին եւ կատարեցին Ճրագալոյցի եւ Զատիկի պատարագների երգեցողությունը, իսկ Աւագ Ուրբաթ, Ապրիլի 21-ի երեկոյեան երգչախումբը ելոյթ ունեցաւ Ժառանգաւորաց Վարժարանի Սրահում: Նրանք փայլուն եւ արհեստավարժ կերպով կատարեցին Կոմիտաս Վարդապետի, Բարսէղ Կանաչեանի եւ ուրիշ հայ երգահանների երգեր: Համերգի ընթացքում մատուցուեց նաեւ անակնկալ: Յայտագրի եօթերորդ համարում, որտեղ չէր նշւած երգի եւ երգահանի անունները, նրանք կատարեցին Երուսաղէմի Պատրիարք Սրբապանի դաշնադրած «Հայ Ապրիլ» երգը:

Համերգի ընթացքում ելոյթ ունեցաւ նաեւ երգչախումբի ղեկավար Տիար Հայկո Գահուէճեանը, ով նշեց, որ շուտով լրանում է երգչախմբի հիմնադրման 75 ամեակը եւ ծրագրուած է երգչախումբի բազմաթիւ համերգներ Սփիւռքի տարբեր գաղթօճախներում: «Մենք հպարտ ենք պզում, որ հորելանական տօնակատարությունների բացումը կատարուեց Երուսաղէմում», - իր խօսքում նշեց Տիար Հայկո Գահուէճեանը:

Երգչախումբի խմբավարն էր Տիար Ատուշան Հալաճեանը, իսկ երգեհոնահարը՝ Տիկ. Լուսի Գահվէճիօղլուն:

Համերգին մասնակցում էին Երուսաղէմի եւ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքները, միաբան հայրերը, ուխտաւորները եւ մեծ թուով սաղինահայեր: Համերգի աւարտին փականս խօսքով հանդէս եկաւ Երուսաղէմի Պատրիարք Սրբապան Հայրը, ով շնորհաւորեց երգչախումբի անդամներին իրենց յրելիանի առթիւ եւ յաջողութիւն մաղթեց իրենց բոլոր ծրագրերում:

Համերգը աւարտուեց Հայր Սերի երգեցողութեամբ եւ պահպանիչով:

ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 91 ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒՐՈՒԱԾ ՅՈՒՇ-ԵՐԵԿՈՑ ՀՐԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ

Չորեքշաբթի, Ապրիլի 26-ին Հայագէտ Պրոֆ. Մայքլ Սթոնի նախաձեռնութեամբ, Երուսաղէմի Գիվատ Ռամի հրէական համալսարանում տեղի ունեցաւ Հայոց Ցեղասպանութեան 91 ամեակին նուիրուած յուշ-երեկոյ: Առաջին բաժինը սկսուեց Պրոֆ. Սթոնի բացման խօսքով: Ապա Տիար Յոսա Լոֆը երրայեղէնով ընթերցեց Եպեփիլ Մարգարէի գրքի 37-րդ գլուխը: Նոյն բաժինը հայերէն ընթերցեց Հոգ. Տ. Բագրատ Վրդ. Պուրճէքեանը: Այնուհետեւ ողջոյնի եւ յիշատակման խօսքով հանդէս եկան Երուսաղէմի Պատրիարք Սրբապան Հայրը, Հայաստանի Հանրապետութեան հիւպատոս Տիար Յօլակ Մոմճեանը եւ Հրէական Համալսարանի Հիւմանիտար առարկաների ֆակուլտետի տնօրէն Պրոֆ. Սթիվըն Կափլանը: Առաջին բաժինը աւարտուեց Հոգ. Տ. Գուսան Վրդ. Ալճանեանի երկու երգերի գեղեցիկ կատարմամբ:

Երկրորդ բաժնի գլխաւոր բանախօսը կրթութեան նախկին նախարար Տիար Յոսի Սարիդն էր: Իր խօսքում Տիար Սարիդը անդրադարձաւ Պրոֆ. Եաիր Օրոնի «Ուրացում, Իւրայէլը ու Հայոց Ցեղասպանութիւնը» գրքին: Նա բարձր գնահատեց Պրոֆ. Օրոնի աշխատութիւնը եւ յոյս յայտնեց, որ Իւրայէլի նոր կառավարութեան կրթութեան նորանշանակ նախարարուիին կեանքի կը կոչի դեռ իր պաշտօնավարութեան շրջանին Հայոց Ցեղասպանութեան թեմայի դասաւանդումը կրթական համակարգում ընդգրկելու ծրագիրը:

Բանախօսութիւնից յետոյ դուդուկի կատարմամբ հանդէս եկաւ Աշոտ Սահակեանը:

Յուշ-երեկոն աւարտուեց Պրոֆ. Աբրահամ Տէրեանի եպրափակիչ ելոյթով:

ՊՐՈՖ. ԱՐԲԱՀԱՄ ՏԵՐԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐՈՒՍԱՂԵՍՈՒՄ

Ուրբաթ, Ապրիլի 28-ի երեկոյեան ժառանգաւորաց Վարժարանի փոքր սրահում տեղի ունեցաւ Պրոֆ. Արբահամ Տէրեանի դասախօսութիւնը, որի թեման էր Սբ. Գրիգոր Տաթեւացու «Գիրք Հարցմանց»ի կառուցումը:

Պրոֆ. Տէրեանը սեղմ ժամանակի ընթացքում մանրամասն ներկայացրեց գրքի կառուցումը, ինչպէս նաեւ պատասխանեց բոլոր հարցումներին:

Դասախօսութեանը ներկայ էին Պատրիարք Սրբապան հայրը, Միաբան Հայրերը, ժառանգաւոր սաները եւ կոկիկ թուով սաղինահայեր:

Դասախօսութեանը աւարտին Պատրիարք Սրբապան Հայրը հանդէս եկաւ փակման խօսքով: Սրբապան Հայրը իր գնահատանքը ու շնորհաւորանքը յայտնեց Պրոֆ. Տէրեանին եւ իր խօսքում կարեւորեց նման ձեռնարկների պարբերաբար կարճակերպումը Երուսաղէմի համայնքում:

Դասախօսութիւնը աւարտուեց Հայր Մերի երգեցողութեամբ եւ պահպանիչով:

ՊՐՈՖ. ԱՐԲԱՀԱՄ ՏԵՐԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ԺԱՌԱՆԳԱԲՈՐԱՅ ՍՐԱՀՈՒՄ

Երկուշաբթի, Յունիսի 5-ին Երուսաղէմի ժառանգաւորաց Վարժարանի Սրահում դասախօսութեամբ հանդէս եկաւ Պրոֆ. Արբահամ Տէրեանը, որի թեման էր Կորինթի «Վարք Մաշտոցի» աշխատութիւնը եւ որը նուիրուած էր Գրեթի Գիւտի 1600 ամեակին:

Դասախօսութեան ընթացքում Պրոֆ. Տէրեանը մանրամասնօրէն ներկայացրեց Կորինթի աշխատութիւնը կառուցումը քային, լեզուական եւ ժանրային տեսակիւններից: Ըստ նրա՝ Կորինթի աշխատութիւնը պատմագրական կամ ժամանակագրական երկ չէ: Այն չի համապատասխանում նաեւ վարքագրական չափանիշներին: Նրա հաւատմամբ Կորինթի երկը համապատասխանում է հինգերորդ դարում լայն տարածուած գովաբանական ժանրին:

Դասախօսութեան աւարտին փակման խօսքով հանդէս եկաւ Պատրիարք Սրբապան Հայրը, ով նախ շնորհակալութիւն յայտնեց այդքան շահեկան դասախօսութեան համար եւ ափսոսանք յայտնեց, որ իր ընդհանուր խիտ ժամանակացոյցի պատճառով Պրոֆ. Տէրեանը չկարողացաւ աւելի շատ թիւով դասախօսութիւններով հանդէս գալ, ինչը նաեւ դասախօսի փափաքն էր:

Դասախօսութիւնը աւարտուեց Հայր Մերի երգեցողութեամբ եւ պահպանիչով:

ԿՈՐԻՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ